

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 04.05.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/11049

Saksbehandler:
Anders Braa

Beslutning om ekstraordinært uttak av jerv i deler av Nord-Trøndelag fylke 25. april 2017

Miljødirektoratet satt etter eget tiltak i verk felling av 2 jerver i Nord-Trøndelag vest for E6 25. april 2017. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket. Det ekstraordinære uttaket ble gjennomført for å hindre skade på husdyr og tamrein. 2 hannjerver ble felt samme dag.

Bakgrunn

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige ynglinger av jerv. De tre siste årene (2014-2016) er det registrert henholdsvis 52, 65 og 50 ynglinger av jerv på landsbasis. Etter naturmangfoldloven er jerv fredet. Det er likevel mulig å felle jerv med hjemmel i unntaksbestemmelsene i naturmangfoldloven, herunder § 18 første ledd b), for å forhindre skade på husdyr eller tamrein.

Hensynet til levedyktig næringsvirksomhet i landbruket medfører at forvaltningen ikke kan legges opp på en slik måte at det overordnede hensynet til rovvilt alene kan tillegges vekt. Forvaltningen må derfor være differensiert. Det innebærer at bruken av ulike tiltak og virkemidler må legges opp på en måte som så langt det er mulig differensierer mellom de ulike interesser i ulike geografiske områder. Det er likevel et generelt vilkår at tillatelse til felling bare kan gis dersom fellingene ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det

eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 6.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere. Beslutningen gjelder ekstraordinært uttak av jerv og det er derfor ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår. Naturmangfoldloven § 11 anses derfor ikke relevant å vurdere nærmere i denne saken. Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

«Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...) Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)».

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

«I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...) Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.»

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

«Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)»

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelagsfylkene) er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv.

Direktoratets vurderinger

Generelt

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte

målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. I representantforslag 163 S (2010-2011) heter det:

«2.2.4 I de tilfeller der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene lisensfellingskvote ergitt. Uttak i det som av rovviltnemndene er definert som prioriterte beiteområder i de enkelte regionene blir prioritert.

2.2.5 Direktoratet for naturforvaltning har myndighet til å fatte vedtak om hvordan og hvor ekstraordinære uttak skal igangsettes for så langt som mulig å få tatt ut resterende lisensfellingskvote. Dette skal skje etter drøfting med rovviltnemndene. Rovviltnemndene skal også selv kunne ta initiativ til en slik drøfting.»

Videre om jerv:

«Når det gjelder jerv, konstateres det at lisensfelling per i dag ikke fungerer tilfredsstillende. Det skal fortsatt være målsetting om at lisensfelling skal bli hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av jerv, slik at ekstraordinære uttak av ynglelokaliteter over tid kan reduseres til et minimum. Uttak av jerv gjennomført av miljøforvaltningen skal så langt det er mulig gjennomføres under lisensfellingsperioden, men likevel slik at uttak gjennomføres på en kostnadseffektiv måte.»

Direktoratet ser at lisensfelling som virkemiddel for å regulere bestanden av jerv i enkelte områder over flere år ikke har gitt det ønskede resultat. På bakgrunn av dette vurderer direktoratet det som nødvendig å gjennomføre ekstraordinært uttak av jerv i løpet av vinteren/våren 2017. Dette gjennomføres i all hovedsak i prioriterte beiteområder med kroniske skader på sau og/eller tamrein.

Direktoratet vurderer det som hensiktsmessig å iverksette felling av enkeltindivider straks innenfor det aktuelle området for å sikre den ønskede måloppnåelsen. Direktoratet har gjort en vurdering og prioritering på områder og antall jerv som kan tas ut. Disse prioriteringene kan endres fortløpende på bakgrunn av resultater fra overvåkingsarbeidet.

Når direktoratet skal vurdere behovet for ekstraordinære uttak, vurderes hovedsakelig skadehistorikken/skadepotensialet i de ulike områdene, samt de føringer som er lagt i regional forvaltningsplan i forhold til den differensierte forvaltningen av jerv. Videre gjøres det vurderinger knyttet til bestandstall og felling av jerv siste år.

Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv:

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet viser til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år. NINA rapport 1291 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2014-2016 er det verifisert henholdsvis 52, 65 og 50 ynglinger av jerv på landsbasis. Direktoratet konstaterer at antall ynglinger er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. Av de 50 ynglingene i 2016 ble det gjennomført hiuttak i 7 tilfeller.

I region 6 er det de tre siste årene registrert henholdsvis 10, 12 og 11 ynglinger av jerv. Av de 11 ynglingene i 2016 ble det gjennomført uttak ved 1 lokalitet (Nærøy kommune), slik at netto antall kjente ynglinger før beitesesongen 2016 var 10 ynglinger, det samme som bestandsmålet for regionen. Etter hiuttak er gjennomsnittlig tall på overlevende jervynglinger i region 6 siste 3 år 9 årlige ynglinger.

Utover enkelte påkjørsler og predasjon fra annen jerv skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen, jf. naturmangfoldloven § 10. Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Perioden for den ordinære lisensfelling av jerv i Norge varer fram til 15. februar. Den totale avgangen på jerv i lisensfellingsperioden (siden 10. september 2016) i region 6 er 19 dyr, inkludert 2 uttak etter denne beslutningen. Av disse er det felt 14 jerv på lisensfelling. 1 jerv ble felt av SNO på tilsvarende beslutning som denne i Snåsa kommune i februar i år. De to foregående åra ble det felt 13 jerver mellom 10. september 2015 til 9. september 2016 og 17 jerver året før. I begge disse åra ble det felt 7 jerver på lisens. I tillegg er det registrert 5 døde jerver siden 10. september 2014 som verken er felt under skadefelling eller lisensjakt.

Pr 26. april i år er det påvist (dokumentert eller antatt sikker) 1 jerveyngling i region 6.

Regional forvaltningsplan i region 6:

I forvaltningsplanen har rovviltnemnda lagt opp til en geografisk differensiert forvaltning av jerv. Det er etablert forvaltningssoner der skal jerv forvaltes slik at det nasjonale bestandsmålet for regionen nås og opprettholdes. Områdene utenfor er prioriterte beitesoner eller prioritert for andre rovviltarter.

Videre følger det av forvaltningsplanen og av rovviltforliket i 2011, at soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i 2011 bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Ekstraordinært uttak av jerv er vurdert opp mot disse prinsippene, og vår beslutning følger føringer som er lagt i den regionale forvaltningsplanen i forhold til den differensierte forvaltningen av jerv.

Direktoratet har vurdert naturmangfoldloven §10, økosystemtilnærming og samlet belastning, og mener at uttaket ikke vil gi uforholdsmessige store negative virkninger sett i forhold til andre samfunnsinteresser. I henhold til naturmangfoldloven §12 skal valg av teknikker og driftsmetoder vurderes opp mot mest mulig hensyn til naturmangfoldet. Miljødirektoratet har tatt hensyn til dette gjennom vurderingen av iverksettelsestidspunkt og vilkår for felling i forhold til bestandsmål og skadepotensiale.

Skadesituasjonen

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag utbetalte erstatning for 864 sau og 2509 lam som tapte til rovvilt i 2016. 16,3 % av dette ble erstattet som tapte til jerv. I reindriftsåret 2015/2016 ble det utbetalt erstatning for 2541 tamrein som tapte til rovvilt i Nord-Trøndelag.

Siden 1. januar 2016 har SNO påvist tap av 2 sauer og 21 tamrein til jerv i det aktuelle området vest for E6. Skadepotensialet vurderes som relativt stort særlig for tamrein. I 2016 påviste SNO 1 yngling av jerv i dette området i tillegg til 1 ynglehi som ble tatt ut i Nærøy kommune.

Konklusjon

På bakgrunn av en helhetsvurdering av situasjonen pr. i dag, vurderer direktoratet at det ikke foreligger noen annen tilfredsstillende løsning i området vest for E6 i Nord-Trøndelag enn felling av jerv. Skadehistorikk og skadepotensiale for tamrein er gitt betydelig vekt i vurderingen. Nemndas prioritering av aktuelle områder for uttak og bestandssituasjon for jerv er andre momenter som direktoratet har vektlagt i sin vurdering. Et slikt uttak vurderes ikke å være til skade for jervebestandens overlevelse, eller for å komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for jerv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften §§ 3 og 4.

Ut fra vurderingene ovenfor, dialog med rovviltnemnda i region 6, og med hjemmel i Lov 19. juni

2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, iverksetter direktoratet av eget tiltak felling av inntil 2 jerver innenfor nærmere avgrenset område i Nord-Trøndelag fylke.

Følgende vilkår er knyttet til iverksettelse av felling:

1. Totalt kan det felles inntil 2 jerver i Nord-Trøndelag fylke vest for E6.
2. Miljødirektoratet v/ Statens naturoppsyn er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket. Fellingsforsøket blir gjennomført i samsvar med fastsett instruks for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt.
3. Vedtaket gjelder 25. april 2017.

Uttak av eget tiltak er ikke et enkeltvedtak, og forvaltningsloven sine klageregler kommer ikke til anvendelse, jf. naturmangfoldloven § 18 tredje ledd.

Fellingstillatelsen ble gitt muntlig/på SMS til SNO 25. april 2017. 1 hannjerv ble felt i Fosnes kommune, og 1 hannjerv ble felt i Namsskogan kommune samme dag.

Dette brevet sendes ut til orientering til rovviltnemnda, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Klima- og miljødepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Mattilsynet, politiet og Namsskogan og Fosnes kommuner.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:
Statens naturoppsyn